

Šeimos istorijoje atgyja ir Grincagalės praeitis

KNYGŲ LENTYNOJE

Kupiškėnas Pranas Jankauskas buvo svarbus dukterėčios konsultantas rašant Jankauskų šeimos istoriją.

Seserys Kornelija Jankauskaitė (dešinėje) ir Birutė Ribokienė smagiai nusiteikusių laukė susitikimo su skaitytojais kupiškėnais.

Kupiškėniškų knygų bibliotekėlėje vėl yra naujas leidinys. Rugšėjo 9 dieną Kupiškio viešojoje bibliotekoje pristatyta Kornelijos Jankauskaitės knyga „Apkabinu praeitį, mano šeimos istoriją“, kurioje daug vietos skirta iš Grincagalės kaimo kilusiai autorės tėvo Jono Jankausko giminės istorijai.

Banquolė
ALEKNIENĖ-ANDRIJAUSKĖ

PAŽINTIS PER KNYGAS

Per renginį knygos autorė ir jos giminaičius pristatė ir kalbino Kupiškio viešosios bibliotekos Kraštotyros ir edukacijos skyriaus vedėja Lina Matiukaitė. Pasak jos, pažintis su Kornelija įvyko per knygas. Iš jos dėdės Prano Jankausko sužinojusi, kad jo dukterėčia yra knygų „Marija Gimbutienė... iš laisvų ir prisiminimų“ (kartu su Živilė Gimbutaite) (2005) ir „Daktarės Veronikos Alseikienės prisiminimai ir laiskai“ (2010) sudarytoja.

K. Jankauskaitė susirinkusiems į jos knygos sutiktuvės kupiškėnams, nubraukusi ašarą, sakė, kad jai labai gera būti tėvelio giminėje. Grincagalė tik 14 kilometrų nuo Kupiškio. Į Kupiškį irgi smagu atvažiuoti kojų sušilti pas dėdę Praną ir jo žmoną Irutę.

Ji papasakojo, kaip atsidūrė Jungtinėse Amerikos Valstijose, kaip buvo supažindinta su garsiąja archeologe ir antropologe M. Gimbutiene, gavo pas ją darbą. Čia gyvendama penkerius metus tvarkė mokslininkės archyvą ir kaupė informaciją būsimai knygai.

Kai K. Jankauskaitė sudarinėjo tas knygas, šalia buvo ir jos mama Jadvyga, kuri irgi domėjosi dukros darbu, pažinojo M. Gimbutienę.

ĮKVĖPĖ MAMOS LIKIMAS

Kornelijai mama sakė, kad apie tokias šviesias asmenybes, kaip M. Gimbutienė ir jos tėvai Alseikai, būtina rašyti ir ne vieną knygą. Tai ne jos pačios gyvenimas, buvęs toks pilkas ir niūrus. Vien kalėjimai, vargas ir lageriai.

„Širdį suspaudė, išgirdus mamos žodžius. Su seserimi į magnetofoną esu įrašiusi šiek tiek mamos prisiminimų iš tremties. Kai baigiau abi knygas, ėmiau vėl užrašinėti mamos pasakojimus apie

lagerius ir Sibirą. Išeidavome su ja pasivaikščioti ir kalbėdavomės. Grįžusi greitai viską žodis žodinė užsirašydavau net jai nežinant. Vėliau Peterburge buvo pastatytas net spektaklis apie mano mamą. Apie tai pasakoju ir savo knygoje.

Kai abiejų tėvelių jau nebuvo tarp gyvųjų, Vidmantas Jankauskas man pasiūlė giminės laikraštyje aprašyti giminės istoriją. Labai apsidžiaugiau tuo pasiūlymu ir ėmiau rašyti. Tas mano pasakojimas buvo spausdinamas. Papasakojau ir tėvelio brolių, dėdės Juozo ir dėdės Prano, jų sesers Stasės gyvenimo istorijas. Kai viską išpasakojau, Vidmantas pasakė, kad iš to gali ir knyga išeiti. Šį pasakojimą papildžiau savo prisiminimais apie studijas Maskvoje, Valstybiniame teatrinio meno institute, kur studijavau teatrologiją. Tuo metu ten studijavo ir režisieriai Eimantas Nekrošius, Rimas Tuminas ir kt.

Šioje knygoje aš sujungiau ir mano mamos Jadvygos Černiauskaitės, kilusios iš Dzūkijos, ir tėvelio, Jono Jankausko, kilusio iš Aukštaitijos, giminės istorijas. Jie susitiko tremtyje Sibire. Ten susituokė, ten gimė ir mano sesuo Birutė.

Mama su Birute 1956 metais grįžo į Lietuvą. Tėvelis grįžo vėliau. Mamos Vilniuje neregistravo. Močiutės iš tėvelio pusės brolis, gyvenęs Maskvoje, paskolino jiems pinigų. Tėvai už juos nusipirko namelį

Pavilnyje. Čia gimiau aš. Kaip toliau klostėsi mūsų gyvenimas, viską rasite perskaitę knygą. Joje sudėta ir daug dokumentinių fotografijų, nes tėvelis mėgo fotografuoti.

Esu labai dėkinga dėdei Pranui už konsultacijas. Aš bandžiau atkurti Grincagalės, kurios nebėra, ūkio, jų vienkiemio vaizdą, tarpusavio santykius. Dėdė pateikė daug detalių. Skambindavau jam po dešimt kartų pasikonsultuoti.

Knygos pavadinimas atsirado nesusunkiai, tarsi savaime. Norėjau apkabinti visus tuos žmones, apie kuriuos rašau. Rašant mane žodis šildė, jutau, kad tokiu būdu galiu apkabinti ir tuos, kurių nebėra“, – atskleidė K. Jankauskaitė knygos atsiradimo aplinkybes ir kai kuriuos kūrybinius momentus.

KNYGA GIMINIŲ AKIMIS

Choro dirigentas, pedagogas, Lietuvos nusipelnęs artistas Pranas Jankauskas, šiandien su žmona Irena gyvenantis Kupiškyje, per renginį taip pat trumpai papasakojo apie savo vaikystę ir jaunystę, apie aplinkybes, lėmusias muziką kelią. Kaip minėta, jis buvo šios knygos konsultantas ir jo gyvenimo istorijai ten skirta daug vietos.

Knygos sutiktuvėse dalyvavo Kornelijos sesuo Birutė Ribokienė, žurnalistė, redaktorė, dabar – ekskursijų vadovė. (Beje, girdų gildijai

nuo 2000 metų priklauso ir Kornelija.) Ji papasakojo, koks darbas buvo Lietuvos televizijoje, kodėl ją paliko ir įkūrė kelionių agentūrą, kodėl pati nesiėmė rašyti šeimos istorijos, o visada palaikė apie tai rašančią seserį.

Žodį apie knygą tarė ir dar vienas šios giminės atstovas Vidmantas Jankauskas. Jis yra šios knygos apipavidalintojas, maketuotojas ir leidėjas.

V. Jankauskas prisiminė, kad rezistentas dėdė Juozas Jankauskas jam buvo svarbus žmogus, suteikęs daug žinių apie Grincagalę, Alizavos kraštą ir partizanus. Žinojęs, kad Kornelijos mama yra Vilniaus lietuvis. Nespėjęs jos prisiminimų užrašyti. Džiugu, kad tai padarė jos dukra.

„Ši knyga yra geras pavyzdys visiems, kurie nori gilintis į savo giminės istoriją ir tai aprašyti. Tokie skaitiniai gali būti įdomūs ir pašalininiams žmonėms, nes ten pasakojama ir apie bendražmogiškus dalykus, atskleidžiama visos tautos istorija. Visa tai yra brangintina“, – sakė V. Jankauskas.

Renginyje skambėjo Giulio Caccini, Andrejaus Petrovo, Melody Bober kūriniai, kuriuos atliko Kupiškio meno mokyklos mokinė Ugnė Begonytė ir jos mokytoja Edita Dobrickienė.

SPAUDOS,
RADIO IR
TELEVIZIJOS
RĖMIMO
FONDAS

Jankauskų giminės atstovai, dalyvavę knygos apie jų giminę sutiktuvėse Kupiškio viešojoje bibliotekoje: Vidmantas Jankauskas (iš kairės), Birutė Ribokienė, Algirdas Zlotkus, Kornelija Jankauskaitė, Irena Jankauskienė ir Pranas Jankauskas. Autorės nuotraukos